

Forskning – prevention och folkhälsa

2021 gjorde Forte en riktad utlysning inom ramen för Prevention och folkhälsa. Nu är projekten avslutade och några av dem presenteras vid detta öppna webinarium.

Tid: Onsdagen den 2 september kl 09.00–11.00

Se livesändningen här: <https://youtube.com/live/27sB26FVC1I>

Program

Välkommen

Sara Kristensson, *kommunikationschef CAN (Moderator)*

Om utlysningen

Nadja Fagrell Trygg, *forskningssekreterare Forte.*

Nya grepp för prevention och behandling av alkoholproblem i primärvård

Sven Andréasson, *professor emeritus, Karolinska Institutet.*

Risker med injektionsbruk av narkotika i en svensk kontext

Jessica Storbjörk, *docent i sociologi, Stockholms Universitet.*

Hur går det för barn som deltar i stödgrupper?

Peter Larm, *docent i folkhälsovetenskap, Stockholms Universitet.*

Växte upp i en tid med historiskt låg alkoholkonsumtion

Jonas Raninen, *docent i beroendelära, Karolinska Institutet.*

Effekter och erfarenheter av naloxonutdelning till personer som besöker sprututbytet i Stockholm

Elin Holmén, *forskare, klinisk neurovetenskap, Karolinska Institutet.*

Läs mer om varje
programpunkt på
nästa sida!

Mer om varje programpunkt

Nya grepp för prevention och behandling av alkoholproblem i primärvård

Sven Andréasson, *professor emeritus, Karolinska Institutet.*

Studien undersöker om en kombination av styrning från vårdledningen och utbildningsinsatser kan öka arbetet med alkoholrelaterade insatser i primärvården. Resultaten visar att denna typ av satsning inte ledde till ökad aktivitet, vilket sannolikt hänger samman med bristande kommunikation om uppdraget, avsaknad av incitament och begränsad uppföljning. Samtidigt visar projektet att det är möjligt att följa förändringar i vårdens arbete med hjälp av registerdata, vilket ger nya möjligheter för mer tillförlitliga implementeringsstudier framöver.

Risker med injektionsbruk av narkotika i en svensk kontext

Jessica Storbjörk, *docent i sociologi, Stockholms Universitet.*

Forskningsprojektet RISK fokuserade på prevention av skadeverkningar i praktiken enligt patienter och personal vid Stockholms sprututbyte samt andra samhällsaktörer – politik och media.

Resultaten visar att risker och skador vid injektionsbruk inte bara handlar om individers beteenden, utan formas i samspel med vård, socialtjänst och narkotikapolitik. Vidare kan den svenska förbudsinriktade narkotikapolitiken begränsa tillgången till skadereducerande insatser och bidra till marginalisering och kontakt med kriminella miljöer. Samtidigt framstår sprututbytesverksamheten som ett viktigt stöd, där respektfullt bemötande och kontinuitet kan bidra till minskade risker och möjligheter till förändring över tid. Studien visar även hur personer som injicerar narkotika aktivt arbetar för att minska risker i sin vardag, men att dessa möjligheter påverkas av institutionella villkor och tillgång till resurser.

Hur går det för barn som deltar i stödgrupper?

Peter Larm, *docent i folkhälsovetenskap, Stockholms Universitet.*

Forskningsprojektet "Stödgruppsprojektet" har utvärderat stödgrupper för barn 6-12 år med föräldrar som har skadligt substansbruk, psykisk ohälsa eller där det förekommer våld i familjen. Projektet har samlat in data från deltagarna före och efter interventionen samt 6-månader efter avslutad insats. Utfallen är främst emotionella problem, symptom på hyperaktivitet/koncentrationssvårigheter samt normbrytande beteende. Projektet har också identifierat för vilka barn som stödgrupper är mest lovande för samt vilka komponenter i stödgruppens arbete som är förknippad med störst förändringar hos barnen.

Växte upp i en tid med historiskt låg alkoholkonsumtion

Jonas Raninen, *docent i beroendelära, Karolinska Institutet.*

”Vi växte upp i en tid med historiskt låg alkoholkonsumtion, nu är vi unga vuxna – hur dricker vi idag och vad spelar det för roll hur vi drack tidigare?”

Projektet följer en generation som drack mindre under tonåren än tidigare och undersöker hur deras alkoholvanor utvecklas i ung vuxen ålder. Resultaten visar att drivkrafterna bakom alkoholkonsumtion i stort sett är desamma som tidigare, trots förändrade mönster i ungdomars drickande. Samtidigt syns en tydlig normalisering av att avstå från alkohol, där icke-drickare idag har lika goda eller bättre sociala och hälsomässiga förutsättningar. Studien visar också att könsskillnaderna i ungdomars alkoholkonsumtion har jämnats ut och att alkoholdebuten i genomsnitt har förskjutits uppåt i åldrarna. En tidig debut hänger dock fortsatt samman med ökad konsumtion och högre risk för beroende senare i livet

Effekter och erfarenheter av naloxonutdelning till personer som besöker sprututbytet i Stockholm

Elin Holmén, *forskare, klinisk neurovetenskap, Karolinska Institutet.*

Utdelning av naloxon (en antidot mot opioidöverdoser) kan minska opioidrelaterad morbiditet och mortalitet och har varit tillgängligt i Sverige sedan 2018.

Genom tre delstudier har vi studerat: I vilken omfattning vi lyckas nå personer i risk för överdos med överdosutbildning och utdelning av naloxon, demografi hos deltagare samt hur naloxon används (Studie I); Erfarenheter hos deltagare som själva har varit föremål för en överdos genom en intervjustudie (Studie II); Förändringen i dödlighet och dödsorsaker över tid bland deltagare på sprututbytet (Studie III).

Riktad utlysning

År 2020 fick Forte i uppdrag av regeringen att inleda en satsning på prevention och folkhälsa. Satsningen knyter an till det folkhälsopolitiska ramverket som antagits av riksdagen för att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och kunna sluta de hälsoklyftor som är möjliga att påverka, inom en generation. Uppdraget förlängdes 2025 och ska pågå till 2028. Inom ramen för satsningen på prevention och folkhälsa gjorde Forte 2021 en riktad utlysning.

Arrangörer

Forte är en statlig forskningsfinansiär som främjar och finansierar forskning inom områdena hälsa, arbetsliv och välfärd.

CAN undersöker, analyserar och sprider kunskap om användningen av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.